

Het Literatuurhuis

Geadviseerd subsidiebedrag: **€ 300.000**

Gevraagd subsidiebedrag: € 300.000

Over de instelling

Stichting Het Literatuurhuis (hierna: Het Literatuurhuis), gevestigd in Utrecht, is een festivalorganisatie die het jaarlijkse International Literature Festival Utrecht (hierna: ILFU) organiseert. De eerste editie van het ILFU, volgens de nieuwe opzet, vond plaats in 2018. Daarvoor organiseerde Het Literatuurhuis vier afzonderlijke festivals, waarvan vooral de Nacht van de Poëzie en het NK Poetry Slam al een lange historie kennen. In het ILFU komt dit in een programma van twee weken samen. Het ILFU biedt een podium voor alle literaire cultuur en is niet genre- maar lezersgericht. Behalve het festival organiseert Het Literatuurhuis ook een expertmeeting voor programmamakers en directeuren van literatuurfestivals.

Subsidieadvies

Het Literatuurhuis vraagt aan als instelling met als kernactiviteit de presentatie van actueel of vernieuwend aanbod in internationale context primair op het terrein van de letteren. De activiteiten zijn er mede op gericht een platform te bieden voor internationale uitwisseling tussen vakgenoten en vinden jaarlijks of tweejaarlijks gedurende in de tijd beperkte periode plaats. De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.37 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Literatuurhuis een subsidiebedrag te verlenen van € 300.000.

De raad is zeer positief over de aanvraag van Het Literatuurhuis. De raad vindt het activiteitenplan van Het Literatuurhuis onderscheidend en inhoudelijk van hoge kwaliteit. Het gekozen profiel komt consequent terug in het plan. Het ILFU is een vernieuwend festival met mooie programmaliijnen, aandacht voor alle leeftijden en een heldere visie op literatuureducatie en leesbevordering. De instelling werkt nauw samen met partners in de regio en heeft een groot landelijk bereik.

Het Literatuurhuis is financieel gezond en onderschrijft de drie codes. De instelling heeft goed voor ogen wat beter moet om meer inclusief te zijn.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

De raad is zeer te spreken over de aanvraag van Het Literatuurhuis voor het

ILFU. Hij vindt de aanvraag goed verzorgd en het activiteitenplan prikkelend en erg ambitieus. Gezien de staat van dienst van Het Literatuurhuis en zijn voorgangers en de succesvolle eerste editie van het ILFU, heeft de raad er veel vertrouwen in dat de voorgenomen plannen met succes worden uitgevoerd.

Het Literatuurhuis heeft zich bij het ontwikkelen van het ILFU laten inspireren door het Edinburgh Book Festival, een festival met een brede programmering van internationale literatuur, poëzie, non- fictie en kinderboeken. Twee weken lang staat Edinburgh in het teken van de literatuur. Het Edinburgh Book Festival heeft een aantrekkende werking voor andere partijen in de stad, vergelijkbaar met bijvoorbeeld de werking van de Dutch Design Week (DDW) in Eindhoven en het Amsterdam Dance Event (ADE) in Amsterdam. De raad meent dat het ILFU in de komende jaren een vergelijkbare impact kan hebben voor Utrecht en net als DDW en ADE, een landelijke, zelfs internationale uitstraling en dito bereik krijgt.

Het Literatuurhuis profileert het ILFU als een jaarlijks festival en online platform voor alle literaire cultuur; van boeken tot films, theater, series, *spoken word*, popsongs, *graphic novels* en podcasts. Met deze brede benadering van de literatuur in het ILFU wil Het Literatuurhuis een zo divers mogelijk publiek laten zien hoe rijk de internationale literaire cultuur is en bezoekers inspireren tot avontuurlijke literaire keuzes. Dit doet het festival vanuit de overtuiging dat literatuur een essentiële factor kan zijn in de persoonlijkheidsvorming.

Gedurende twee weken biedt het ILFU uiteenlopende activiteiten aan die aansluiten bij terugkerende programmalijnen, zoals internationale literatuur, Nederlandse poëzie, niet-westerse literatuur en educatie en talentontwikkeling. In 2020 staan de literatuur en cultuur van Marokko centraal. Voor de nieuwe periode is dat de literatuur uit Indonesië, Brazilië, Suriname en India. Het valt de raad op dat er veel thematische overlap is met het festival Read My World. De raad spreekt de hoop uit dat deze (en mogelijk andere) festivals elkaar versterken, samenwerken, en waar nodig programma's op elkaar afstemmen.

Daarnaast biedt het ILFU een platform voor internationale uitwisseling tussen festivalmakers. Vanaf 2021 is een jaarlijkse festivalmeeting voor vakgenoten van over de hele wereld onderdeel van het ILFU. Deze meeting draait om het uitwisselen van *best practices* en overleg over de wijze waarop festivals kunnen bijdragen aan het stimuleren van lezen en de literaire cultuur. Een dergelijke uitwisseling tussen professionals vindt de raad zeer relevant.

Door de benoeming van Utrecht als ‘UNESCO City of Literature’ in 2017, opereert Het Literatuurhuis in een internationaal netwerk van 39 literatursteden. Na deze benoeming ontwikkelde het ILFU samen met relevante Utrechtse partners een visie op een ‘stedelijke agenda leesbevordering’, ter aanvulling op het bestaande (nationale) leesbevorderingsbeleid. De raad vindt het bewonderenswaardig dat het ILFU naast de artistieke ambities ook verantwoordelijkheid voelt voor leesbevordering. Dat getuigt volgens de raad van grote betrokkenheid en een heldere visie op de reikwijdte en het belang van literatuur.

Vernieuwing

De raad vindt het ILFU een vernieuwend festival. Dit uit zich onder andere in het aanbod. Voor het ILFU bestaat literatuur niet alleen uit de klassieke romanvorm, maar uit alle dragers van verhalen die de wereld om ons heen duiden. De raad is zeer positief over de aandacht van het ILFU voor jonger publiek en de specifieke literatuur (*young adult*) die voor die doelgroep verschijnt (zie ‘Bevordering van educatie en participatie’).

In de komende beleidsperiode is het festival ook een online platform voor de hedendaagse literaire cultuur. Maandelijks vraagt het ILFU beginnende en ervaren schrijvers verhalen, gedichten en reportages te schrijven die aansluiten bij de festivalthema’s. Op deze manier genereert het festival oorspronkelijk werk. Dit vindt de raad een goede stimulans om maatschappelijk relevante thema’s nader te belichten. Onduidelijk is voor de raad echter welk publiek het ILFU hiermee wil bereiken en hoe de organisatie dat doet.

Eerlijke beloning en gezonde bedrijfsvoering

Het Literatuurhuis is voldoende transparant over de vergoedingen. Voor de vijf vaste medewerkers en twee tijdelijke krachten hanteert de instelling haar eigen salarisgebouw en arbeidsvoorwaarden die zijn afgestemd op andere cao’s in de culturele sector. Het is de raad echter onduidelijk om welke cao’s dit gaat en of er een specifieke cao is die de organisatie ook volgt. De salarissen voor freelancers zijn marktconform: 30 tot 40 euro per uur voor jonge, startende productie- en marketingmedewerkers, tot 50 tot 75 euro voor ervaren projectleiders en programmamakers. Het valt de raad op dat de salariskosten vier jaar lang gelijk blijven. Hij benadrukt dat het van goed werkgeverschap getuigt om de salarissen jaarlijks te indexeren.

Het Literatuurhuis hecht waarde aan een eerlijke beloning voor optredende schrijvers, dichters en vertalers. De tarieven komen overeen met de tarieven die De Schrijverscentrale en het Lira Fonds hanteren.

Het Literatuurhuis is financieel gezond en de begroting is realistisch. In 2017 ontving de instelling 300.000 euro subsidie van de gemeente Utrecht

en 30.000 euro van de provincie Utrecht. Vanaf 2021 is 400.000 euro van de gemeente en 100.000 euro van de provincie begroot. Daarnaast verwerft Het Literatuurhuis veel eigen inkomsten. Het is voornemens dat te blijven doen, oplopend tot 494.000 euro in 2024. De raad vindt dat getuigen van goed ondernemerschap. In de nieuwe begroting is ruimte gemaakt voor het aanstellen van meer personeel. Dit vindt de raad goed passen bij de ambitie van Het Literatuurhuis om het ILFU jaarlijks te organiseren en bij de realisatie van het bestaande jaarprogramma.

Het Literatuurhuis onderkent het risico van tegenvallende inkomsten uit fondsen, sponsors en donaties. Verplichtingen gaat de instelling daarom alleen aan op basis van gerealiseerde middelen.

Bevordering van educatie en participatie (inclusief publieksbenadering)

Het ILFU omvat diverse educatieve programma's en evenementen voor verschillende leeftijdsgroepen. Zo is er de jaarlijkse Kindernacht van de Poëzie voor jonge lezers, en brengen festivalauteurs een bezoek aan middelbare scholen. Ook is er een speciale festivaldag voor young adult-lezers en geven festivalauteurs gastcolleges binnen het curriculum van letterenopleidingen. Doordat educatie en talentontwikkeling vaste programmaonderdelen zijn, heeft het ILFU structureel aanbod voor kinderen, jongeren en adolescenten. De raad vindt het positief dat in dit aanbod de literatuur voorop staat en niet de educatieve activiteit *an sich*.

Een sprekend participatieproject op het festival vindt de raad de 'Anna Karenina-Marathon', waarbij duizend vrouwen ieder een bladzijde in hun moedertaal voorlezen op station Utrecht Centraal. De raad heeft waardering voor dit originele project. Hij is verheugd te lezen dat een dergelijk participatieonderdeel, dat enorm bijdraagt aan de zichtbaarheid van het festival, jaarlijks terugkomt in het festivalprogramma.

Het Literatuurhuis onderscheidt vier doelgroepen voor het ILFU: de toegewijde liefhebber, de vrijblijvende consument, een cultureel divers publiek en een internationaal publiek, waaronder expats en internationale studenten. De komende jaren heeft de instelling de ambitie om te groeien naar vijftigduizend bezoekers. Dat is een verdubbeling van het aantal bezoekers ten opzichte van 2018. De raad heeft er vertrouwen in dat dit gaat lukken, mede op basis van eerder gerealiseerde groei en de heldere marketingstrategie, met goede samenwerkingspartners, zoals Utrecht Marketing en partners met een achterban in specifieke publieksgroepen.

Geografische spreiding

Het Literatuurhuis is sterk geworteld in de regio Utrecht. Het Literatuurhuis ziet het ILFU als de spil in de literaire sector in de regio. De instelling werkt

naar aanleiding van de eerdergenoemde visie op een ‘stedelijke agenda leesbevordering’ samen met gemeente, provincie, bibliotheken, onderwijs, literaire evenementen, boekhandels en uitgevers in de regio.

Tegelijkertijd heeft Het Literatuurhuis een groot landelijk bereik. ILFU voert structureel publieksonderzoek bij haar activiteiten uit. Tijdens de eerste editie kwam veertig procent van de ondervraagden van buiten de regio Utrecht. Het ILFU bereikt al expats en internationale studenten in Utrecht en op termijn beoogt het bezoekers woonachtig in het buitenland te trekken. De raad zou graag zien dat de website beter toegankelijk wordt voor een internationaal publiek.

Toepassing Fair Practice Code

Het Literatuurhuis onderschrijft de Fair Practice Code. Het Literatuurhuis geeft aan dat het personeel de afgelopen jaren een hoge werkdruk kende, maar dat deze is verminderd na de samenvoeging van de programmering in één festival.

De instelling heeft duidelijk voor ogen waar zij de komende periode aan wil werken: het omvormen van het huidige incidentele aanbod aan scholing en coaching voor medewerkers naar een structureel aanbod, het scherp monitoren en in balans houden van de werkdruk, en het bieden van een passende vergoeding aan de deelnemers aan talentontwikkelings- en participatieprogramma's. Dit zijn heldere voornemens.

Het Literatuurhuis maakt niet duidelijk welke rol zij speelt in de sociale dialoog over eerlijke beloning. De raad ziet graag dat deze rol uitgewerkt wordt.

Toepassing Governance Code Cultuur

Het Literatuurhuis onderschrijft ook de Governance Code Cultuur. De organisatie kent een bestuur-directie-model. De bestuursleden ontvangen alleen een vergoeding voor gemaakte onkosten. Het bestuur voert jaarlijks een zelfevaluatie uit.

Stichting Het Literatuurhuis is in 2012 ontstaan uit een fusie van vier bestaande stichtingen. Elke stichting leverde een of twee bestuursleden. Voor alle bestuursleden geldt dat hun zittingstermijn per maart 2020 is verlopen. Om continuïteit te waarborgen heeft Het Literatuurhuis ervoor gekozen de bestuursleden getrapd te vervangen. Nog drie bestuursleden van het eerste uur moeten aftreden. Dat gebeurt voor december 2021.

Toepassing Code Diversiteit en Inclusie

Het Literatuurhuis schrijft dat de wens en de noodzaak om meer inclusief te zijn een van de redenen was het nieuwe ILFU te introduceren. In de nieuwe

opzet komt een variëteit aan genres aan bod, waarmee het festival zich richt op verschillende doelgroepen. In de komende periode wil Het Literatuurhuis deze verbreding doorzetten met speciale aandacht voor culturele diversiteit, onder meer met een cultureel diverse programmering en door samenwerking aan te gaan met organisaties met een cultureel diverse achterban.

Op personeelsgebied is het nog niet gelukt medewerkers met een multiculturele achtergrond aan te trekken. De raad waardeert het dat de instelling concrete stappen wil zetten om dat te veranderen: per jaar gemiddeld 1 fte van het organisatie team (in loondienst of in freelanceverband) invullen met een personeelslid of personeelsleden met een niet-westerse achtergrond. Daarnaast is het doel binnen vier jaar twee bestuursleden met een biculturele achtergrond en minimaal één bestuurslid jonger dan 35 jaar aan te stellen.